

3. Gesneuvelde Engelandvaarder

Jan Hoogland Az

22 april 1915, Broek op Langedijk

† 29 oktober 1942, Atlantische Oceaan, aan boord van ss Abosso

De jeugd van Jan

Op alle foto's zien we Jan Hoogland als een stoere kerel, maar bij zijn geboorte is dat verre van duidelijk.

Geboren op 22 april 1915 in Broek op Langedijk is hij de oudste in een gezin van uiteindelijk zeven kinderen. Jan is maar drie pond en moet in een couveuse. Hij ligt gewoon thuis in een glazen kistje op een stoel, warm gehouden door zeven kruiken in een lade daaronder. Elk uur wordt er weer een kruik met heet water gevuld en dat gaat 24 uur per dag door! Maar Jan haalt het, hoewel er nog heel wat doktersbezoeken volgen. Na de lagere school werkt hij van zijn twaalfde tot zijn zestiende jaar bij een tuinbouwer. De akker is niet zijn ideaal, maar geld verdienen is belangrijk met al die broertjes en zusjes thuis. Hij neemt van een onderwijzer 's avonds lessen en volgt een cursus voor marconist. Het liefst wil hij varen maar een nierziekte houdt hem bijna twee jaar aan bed

gekluisterd. Hij neemt zich vast voor zijn leven aan God te wijden als hij ooit beter wordt. Hij wordt beter, zou nu wel dominee willen worden, maar eerst gaat zijn andere wens in vervulling: hij wordt schippersknecht op de binnenvaart.

Oud genoeg voor de dienstplicht wordt hij opgeroepen, goedgekeurd en geplaatst in Den Helder. Opgeleid tot radiotelegrafist en kanonnier schouwt hij het tot sergeant. Na zijn dienstitijd strandt wel zijn ideaal om dominee te worden: hij wordt niet tot de opleiding toegelaten. Dan maar weer varen, nu op de grotere kustvaart richting Oostzee.

Oorlogsdreiging

Door die grotere kustvaart komt hij ook in Duitsland en merkt daar al vroeg de politieke veranderingen. De brutale en opdringerige Hitlerjugend komt regelmatig aan boord en zegt dat Holland zich beter vrijwillig kan overgeven want anders néémt Hitler het.

*In april 1937 komt de Hitlerjugend al intimiderend aan boord;
Jan Hoogland staat boven in het midden*

In augustus 1939 gaat Nederland door de politieke spanningen en de militaire dreiging mobiliseren en Jan is als radiotelegrafist nodig. Zijn schip ligt in Duitsland, maar met de smoes dat zijn vader is overleden (want dat hij soldaat wordt in het Nederlandse leger zou voor de Duitsers aanleiding kunnen zijn hem tegen te houden) reist hij over land terug. Met moeite

komt hij door de strenge Duitse grenscontrole, waar hij wel al zijn spullen moet inleveren. Hij wordt geplaatst in Fort IJmuiden. Ingekwartierd in een zeer gelovig gezin voelt hij dat dit zijn kans is zijn leven meer aan God te wijden: hij raakt in de ban van het Leger des Heils waar hij zelfs de opleiding tot officier van dat Leger kan volgen.

Dat zou hem zeker gelukt zijn als de oorlog in mei 1940 niet was uitgebroken.

Enkele dagen voor die 10^e mei van de Duitse aanval bezoekt hij per motor nog een keer zijn ouders in Broek op Langedijk en zwaait vrolijk naar iedereen als hij wegrijdt.

Niemand beseft dat dit het laatste afscheid is en dat vijf jaar later pas bekend zal worden hoe zijn leven verder is verlopen.

Naar Engeland

IJmuiden wordt behoorlijk gebombardeerd als de oorlog is uitgebroken, maar Jan overleeft het. Aan het einde van die vijf oorlogsdagen in mei 1940 moeten nog zoveel mogelijk Duitse krijgsgevangenen naar Engeland worden overgebracht. Jan is een van de

drie onderofficieren die op 14 mei mee moeten om een Nederlands transportschip vol met krijgsgevangenen naar Engeland te varen. Bij het wegvaren worden ze aangevallen door Duitse vliegtuigen, maar die kunnen ook weer niet al te veel doen: die weten dat er in het ruim veel Duitse gevangenen zitten opgesloten die eraan gaan als het schip zinkt. Jan wordt nog in zijn rug geraakt maar vastberaden en met een groot geloof in God vaart hij door met het schip. Nu komt zijn ervaring bij de kustvaart goed van pas en ze bereiken Engeland.

Staan rechts is Jan Hoogland, foto 19 juli 1940 in Engeland, met een vriend van de vliegdienst

In Engeland blijft hij militair en komt hij bij de bewaking van het vliegveld Cardiff.

Hij leert daar een leuk Engels meisje kennen waar hij na een jaar mee trouwt in augustus 1941.

Dat is zijn familie in Holland volslagen onbekend. Het enige levensteken van Jan is een kort briefje geweest via het "Roode Kruis" in juni 1941 en ze weten dus dat hij tot die datum goed door de oorlog is gekomen.

Berichten sturen is in deze fase van de oorlog vrijwel onmogelijk vanwege de censuur en de verbroken verbindingen. Via het "Roode Kruis" kunnen berichten van maximaal 25 woorden worden verstuurd met uitsluitend heel algemene bewoordingen. Jan heeft wel lange brieven gemaakt met veel informatie maar dat waren afscheidsbrieven voor na de oorlog. Daar stond altijd de zin in

"ik hoop niet dat jullie deze brief lezen want dan ben ik gesneuveld".

Jan besteedt zijn tijd goed in Engeland. Hij doet een parachutistenopleiding, slaagt halverwege 1941 voor een officiersopleiding en mag zich nu tweede luitenant noemen.

Naar Nederlands-Indië en meteen terug

Japan is ook aan de oorlog gaan deelnemen sinds 7 december 1941 (aanval op de Amerikaanse basis Pearl Harbor) en de koloniën van Nederland in Azië worden bedreigd. Ingedeeld bij de Prinses Irene Brigade krijgt Jan de belangrijke opdracht naar Java te gaan om een verdediging te organiseren tegen de te verwachten aanval van de Japanners. Op 4 januari 1942 vaart hij met een transportschip naar Java, maar door de snelle veroveringen van Japan komen ze niet verder dan Ceylon (het huidige Sri Lanka). Ze krijgen opdracht terug te keren via Kaapstad omdat blijven zinloos is geworden.

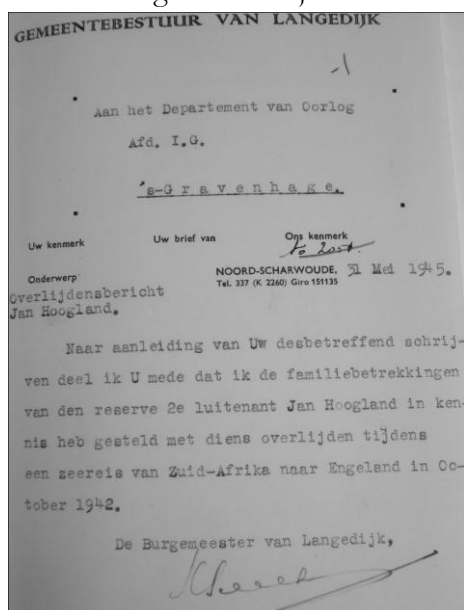
In Kaapstad blijft Jan wat langer door een ziekenhuisopname omdat zijn amandelen eruit moeten. Hersteld vertrekt hij 7 oktober 1942 vol angst richting Engeland met het ss (stoomschip) Abosso. Hij weet dat hij door gevaarlijke gebieden vol met onderzeeboten moet reizen en is totaal niet gerust op een goede afloop. Een verpleegster geeft hem de nacht voor vertrek nog een kalmeringsmiddel omdat hij van de zenuwen niet kan slapen.

Op 29 oktober 1942 wordt de Abosso, die alleen vaart, door de Duitse onderzeeër U 575 getorpedeerd midden op de Atlantische Oceaan. Er zijn een paar overlevenden en daar is Jan Hoogland niet bij.

Na de oorlog komt alle informatie

Er is al eens een kort berichtje aangekomen bij de familie in Broek op Langedijk in augustus 1943 van het "Nederlandsche Roode Kruis": uw zoon is vermist. Dat is natuurlijk geen goed bericht, maar er staat tenminste niet dat hij gesneuveld is, misschien zit hij wel ergens gevangen. De hele verdere oorlog houdt de familie hoop op zijn terugkeer.

Na de oorlog komen ze pas te weten wat er allemaal is gebeurd, dankzij allerlei brieven. De verpleegster uit Kaapstad schrijft een lange brief, ook vrienden die hij daar gemaakt had doen dat, en natuurlijk zijn vrouw in Engeland. Zij schrijft later hertrouwd te zijn met een vliegenier die tijdens een vlucht bij Frankfort op zijn beurt ook is gesneuveld.

Het Ministerie van Oorlog zendt officieel bericht van het overlijden van Jan, dat door burgemeester Schelhaas persoonlijk naar de familie wordt gebracht.

Nu arriveren ook de lange persoonlijke brieven van Jan die hij ooit geschreven heeft, de brieven waarin altijd ergens die zin staat: "*ik hoop niet dat jullie deze brieven lezen want dan ben ik gesneuveld*"

Burgemeester Schelhaas heeft het overlijdensbericht overgebracht